

Nr 56.

Av herr Arrhén m. fl., om anslag till ett personligt forskarstipendium för docenten O. H. Olsson.

I statsverkspropositionen, bil. 10, har universitetskanslern under punkt 83 Lunds universitet: Avlöningar (s. 117) föreslagit personlig forskardocentbefattning för docenten i teologisk etik Olof Herbert Olsson, ett önskemål som departementschefen emellertid ej tillmötesgått. Statsutskottet fann i följd, då universitetskanslerns överensstämmande förslag framförts som motion (II: 567), att »vissa skäl onekligen tala för vidtagande av en dylik åtgärd» men ville det oaktat icke tillstyrka bifall till motionen, i trots av att denna stödde sig på en i superlativa ordalag hållen tillstyrkan från teologiska fakulteten vid Lunds universitet.

Teologiska fakulteten vid Lunds universitet ingick den 21 mars 1952 med en inlaga till större akademiska konsistoriet (bil. 1), vari en forskardocentur begärdes för docent Olsson. Större akademiska konsistoriet var av samma mening och begärde den 30 maj 1952 forskardocentur för docent Olsson hos kanslern för rikets universitet (bil. 2). Universitetskanslern har i år, som redan nämnts, likaledes tillstyrkt en forskardocentur för docent Olsson: »Då jag i likhet med konsistoriet och fakulteten anser starka skäl föreligga för bifall till ifrågakarande förslag hemställer jag, att en personlig icke tidsbestämd extra ordinarie befattning som forskardocent inrättas för docenten Olsson. Under förevarande anslagspost beräknar jag för ändamålet ett belopp av 14 208 kronor (= Ce 30: 32) — — —.»

Därutöver synes det angeläget att följande studentsynpunkter beaktas:

Vid undervisningsnämndens i teologiska fakulteten sammanträde den 16 december 1952 framfördes från studentrepresentanterna önskemålet att docent Herbert Olsson skulle fortsätta den föreläsningsserie han under hösten hållit, vari han på ett synnerligen instruktivt sätt belyst frågor rörande kyrkans ställning i det moderna samhället, inte minst i industrimiljö. Studentrepresentanterna menade, att föreläsningarna väckt sådant intresse och var av sådan betydelse för de teologie studerandes samhällsorientering, att de borde återkomma.

Det är därför ett utbrett studentintresse, att docent Olssons ställning inom den akademiska undervisningen säkras. Det är de teologie studerandes övertygelse att docent Olssons undervisning i hög grad är ägnad att främja inte bara den akademiska forskningen utan också och inte minst prästutbildningen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta, att anslag för personligt, icke tidsbegränsat forskarstipendium för docenten Olof Herbert

Olsson vid Lunds universitet anvisas i överensstämmelse med universitetskanslerns förslag fr. o. m. budgetåret 1953/54.

Stockholm den 21 januari 1953.

Erik Arrhén.

R. Lundqvist.

Hardy Göransson.

B. A. Nilsson.

Johan Sunne.

Nils Theodor Larsson.

Bilaga 1.

Till Större Akademiska Konsistoriet.

Docenten i teologisk etik vid Lunds universitet Herbert Olsson har under tiden den 1 januari 1946—den 31 december 1951 innehaft universitetets forskarstipendium nr 1. Jämlikt för forskarstipendier gällande bestämmelser har Olsson icke efter sistnämnda datum längre kunnat innehava forskarstipendium men har efter framställning från fakulteten av Kungl. Maj:t medgivits rätt att innehava extra forskarstipendium under ytterligare ett år eller för tiden den 1 januari—den 31 december 1952. Någon ytterligare möjlighet till förlängning av detta sistnämnda stipendieinnehav torde icke föreligga.

Docenten Olsson har genom utgivna skrifter ådagalagt en utmärkt forskarbegåvning och intager en verkligt framstående ställning inom sin vetenskap. Vid konkurrensen till lediga professorsämbetet i teologisk etik vid universitetet erhöll han av samtliga sakkunniga synnerligen höga vitsord som forskare. Professor Bring anförde om Olsson bl. a., att han skulle som ordinarie lärare vara en tillgång för varje universitet i Europa eller Amerika. Professor Bring anförde ytterligare: »Jag kan icke låta en yngre forskare på försteg framför Olsson, för vilkens lärdom jag har den största beundran, utan att ge uttryck åt den meningen, att det borde ligga i universitetets intresse att genom att utverka ordinarie befattning också åt honom möjliggöra för honom att fortsätta sitt betydelsefulla forskningsprogram. Genom att fullständiga och slutföra det synnerligen värdefulla stora luthermanuskriptet skulle han göra både forskning och undervisning en stor tjänst.»

Professor Lindroth, som satte H. Olsson främst bland samtliga sökande, framhåller i sitt sakkunnigutlåtande bl. a. följande: »Docenten Olssons vetenskapliga författarskap kännetecknas in toto av stor lärdom och noggrannhet, stark systematisk-teologisk kraft och målmedvetenhet, energiskt genomförande av de anlagda huvudsynpunkterna och sorgfällig analys och avvägning av frågeställningarna. Han intar en framstående plats i det närvarande systematisk-teologiska forskningsarbetet. Hans skrifter ha synbarligen verkat inspirerande på andra forskare, vare sig dessa åberopa docenten Olsson eller icke.»

Professor Sjøe, Köpenhamn, yttrar i sitt sakkunnigutlåtande: »Første- og anden-pladsen må tilfalde docenterne H. Olsson og G. Wingren. Afgørelsen af, hvem der skal være nr. 1, er for da vidt direkte *pinligt* vanskelig, som den

uvägerligt kommer til at betyde, at en særdeles dygtig forsker, der i fremtrædende grad har kvalificeret sig til en akademisk lærergerning, placeres på andenpladsen.»

Professor Prenter framhåller följande: »Det vil af den foregående omtale af docent Herbert Olssons produktion fremgå, at jeg anser ham for at være en videnskabsmand af allerførste rang, når det drejer sig om udforskningen af reformationens idéhistorie. På detta feldt har han ydet en indsats, som placerer ham blandt de betydeligste i nutidig protestantisk idéhistorisk forskning.»

1945 års universitetsberedning har i sitt betänkande del II (SOU 1946: 81) sid. 28 ff. föreslagit en påbyggnad på forskarstipendierna. Beredningen upp-tager härvid Naturvetenskapliga forskningskommitténs förslag om inrättan-det av ett antal rörliga befattningar av laborators löneställning, vilka skulle inrättas successivt efter uppkommande behov och tilldelas forskarstipen-diater, som efter stipendietidens utgång förblivit obefordrade. Beredningen ansluter sig till vissa grundtankar i detta den naturvetenskapliga forsknings-kommitténs förslag. En personlig befattning som forskardocent för docenten Olsson skulle överensstämma med beredningens tanke, att vissa särskilt framstående forskarstipendiaters kapacitet borde tillvaratagas för fortsatt vetenskapligt arbete och att »det vore slöseri med kulturella tillgångar» att ej göra detta (sid. 29).

Inom medicinska fakulteten har ett personligt, icke tidsbegränsat forskar-stipendium 1951 tilldelats docenten i experimentell endokrinologi vid univer-sitetet i Lund Dora Jacobsohn (se statsliggaren 1951/52 sid. 502). — Uni-versitetsberedningen har i sitt betänkande del VI förordat inrättandet av ett personligt forskarstipendium till docenten i romanska språk vid universitetet i Uppsala Carin Fahlin.

Det skulle otvivelaktigt vara ett universitetsintresse, om docent Olsson finge möjlighet att stanna vid universitetet och försätta sina betydelsefulla forskningar, ej blott för fullbordande av det stora arbete om Luthers teo-logi, som bl. a. återopades vid nämnda professorskonkurrens, utan även för utarbetande av flera av Olsson upplagda och påbörjade arbeten för att utfor-ska hela reformationstidens teologi på nytt sätt. Om dessa arbeten kunna fullföljas, vore det ett livsverk, som skulle ge oss en ny och mer ingående kännedom om tankeströmningarna under denna ytterst betydelsefulla period i Europas andliga liv.

För docent Olsson själv skulle det vara viktigt, att han nu genom en be-fattning som forskardocent bereddes tillfälle dels att utan avbrott vid uni-versitetet fullfölja nämnda forskningar, dels ock att härigenom och under utnyttjande av vid ett universitet föreliggande forskningsmöjligheter för-bereda sig för konkurrensen om den professur i teologisk etik i Uppsala, som kan väntas bli ledig 1955.

Fakulteten, som helst skulle önska, att en personlig professur för docent Olsson inrättades, men som på grund av det statsfinansiella läget ej vågar hoppas på möjligheten av att få ett sådant önskemål nu förverkligat, får vördsamt hemställa, att konsistoriet måtte tillstyrka att medel anslås för inrättandet av en personlig, icke tidsbegränsad befattning som forskardocent i lönegrad Ce 30: 32 för docenten Herbert Olsson.

Lund den 21 mars 1952.

Å Teologiska fakultetens vägnar:

HILDING PLEIJEL.

Sten Nordström.

Bilaga 2.

STÖRRE AKADEMISKA
KONSISTORIET I LUND.

Till Kanslern för rikets universitet.

Det Större akademiska konsistoriet har denna dag framlagt sina allmänna petita, avseende medelsanvisningar, nödvändiga för universitetets ordinarie verksamhet. Vid sidan av dessa vill konsistoriet emellertid dessutom med sitt förord vidarebefordra tvenne framställningar, som intaga en särställning. De avse personliga tjänster för forskare.

1) Personlig forskardocentbefattning för docenten i teologisk etik, teologie doktorn och filosofie kandidaten Olof Herbert Olsson.

Motivering.

ad. 1. Docenten Olsson innehar jämlikt särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t forskarstipendium under ett sjunde år. Hans vetenskapliga kvalifikationer motivera, att han beredes tillfälle att fortsätta sina erkänt framstående forskningar. Då dispens för fortsatt innehav av forskarstipendium (forskar-docentbefattning) icke torde kunna påräknas, hemställer konsistoriet, att en personlig befattning för honom inrättas. Hans ställning inom sin vetenskap är sådan, att han sannolikt kan väntas bliva innehavare av professur inom de närmaste åren. Konsistoriet hänvisar i övrigt till den motion, som vid innevarande års riksdag framlades i Andra kammaren (nr 567) och i vilken hemställan gjordes, att anslag för personligt, icke tidsbegränsat forskarstipendium för docenten Olsson måtte anvisas.

Lund den 30 maj 1952.

På konsistoriets vägnar:

RAGNAR BERGENDAL.

Per Örtengren.